

Sygn. akt IV U 452/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Rafał Łatanik

Protokolant Anna Tomasz

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2016 r. w Częstochowie

sprawy S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 4 stycznia 2016 r. Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonemu S. S. prawo do emerytury od dnia 6 stycznia 2016 roku.

Sygn. akt IV U 452/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2016 roku numer (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonemu S. S. przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, że ubezpieczony nie osiągnął wieku emerytalnego oraz na dzień 1 stycznia 1999 roku nie wykazał wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie wskazano, iż do pracy w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia w następujących okresach, tj.:

- od 16 września 1971 roku do 30 czerwca 1973 roku

tj. w okresie kiedy był zatrudniony w (...) jako uczeń oraz

- od 3 lipca 1978 roku do 26 lipca 1981 roku i
- od 5 października 1982 roku do 31 marca 1985 roku

z uwagi na fakt, iż stanowisko podane przez zakład ((...) S.A.), tj. ślusarz remontowy i maszynista sprężarki jest niezgodne ze stanowiskiem powołanym

w rozporządzeniu resortowym.

Równocześnie do ogólnego stażu pracy nie zaliczono okresu od 27 lipca 1981 roku do 4 października 1982 roku, gdyż zgodnie z informacją pracodawcy, w tym czasie ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym.

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczony S. S. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury poprzez zaliczenie do warunków szczególnych okresu od 16 września 1971 roku do 30 czerwca 1973 roku podnosząc, iż okres ten zaliczony mu został do warunków szczególnych decyzją z dnia 11 sierpnia 2010 roku. Z kolei w okresach od 3 lipca 1978 roku do 26 lipca 1981 roku oraz od 5 października 1982 roku do 31 marca 1985 roku pracował przy produkcji mas bitumicznych. Na potwierdzenie charakteru swojej pracy wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych świadków.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

S. S. urodził się (...).

W dniu 30 lipca 2010 roku ubezpieczony złożył pierwszy wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, co załatwione zostało odmownie decyzją z dnia 11 sierpnia 2010 roku (nie osiągnął wieku emerytalnego oraz nie wykazał 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 11 lat, 8 miesięcy i 7 dni).

W dniu 28 grudnia 2010 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej, co również załatwione zostało odmownie decyzją z dnia 23 marca 2011 roku.

W dniu 10 grudnia 2015 roku S. S. złożył ponowny wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca wykazał staż emerytalny w wymiarze 25 lat, 1 miesiąca i 7 dni okresów składkowych oraz 1 roku, 9 miesięcy i 22 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy uznał ubezpieczonemu następujące okresy pracy w szczególnych warunkach, tj.:

- od 1 sierpnia 1973 roku do 30 czerwca 1974 roku;
- od 1 kwietnia 1988 roku do 14 maja 1995 roku oraz
- od 19 maja 1995 roku do 31 grudnia 1998 roku

w łącznym wymiarze 9 lat, 10 miesięcy i 21 dni.

W Przedsiębiorstwie (...) S.A. Zakładzie (...) w Ł. (uprzednio (...)) ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 16 września 1971 roku do 30 czerwca 1974 roku na stanowisku ucznia praktycznej nauki zawodu.

Z urlopu bezpłatnego korzystał w okresie od 2 lipca 1973 roku do 31 lipca 1973 roku.

W (...) we W. ubezpieczony zatrudniony był w okresie od 3 lipca 1978 roku do 31 marca 1985 roku na stanowisku ślusarza remontowego oraz maszynisty sprężarki.

Na urlopie bezpłatnym w związku z wyjazdem na kontrakt zagraniczny ubezpieczony przebywał w okresie od 27 lipca 1981 roku do 4 października 1982 roku.

Do obowiązków ubezpieczonego należały prace polegające na obsłudze kotłów wysokociśnieniowych służących do podgrzewania płynnego asfaltu. Dodatkowo zajmował się on także załadunkiem i rozładunkiem płynnego asfaltu z cystern oraz w razie potrzeby naprawą urządzeń służących do podgrzewania asfaltu. Ponadto wykonywał pracę związane z dostarczaniem asfaltu do otoczarni. Czynności te wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(vide: akta rentowe, zeznania świadków A. F. (1) k. 30-30v., Z. N. k. 30v. oraz wyjaśnienia ubezpieczonego słuchanego w charakterze strony k. 30v.)

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od dnia 1 stycznia 2013 roku wykreślony został obowiązek rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Jak stanowi art. 27 powyższej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl zaś art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach

o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa wyżej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem art. 32 ust. 4a (art. 32 ust. 4). Art. 32 ust. 4a utracił moc z dniem 24 czerwca 2004 roku na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530), z powodu niezgodności z art. 2 i 32 Konstytucji RP. Co należy rozumieć przez przepisy dotychczasowe zostało wyjaśnione w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243). Według Sądu

Najwyższego przez „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć niektóre normy rozporządzenia, jednakże nie całość przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §1 ust. 1 wyżej wskazanego aktu prawnego rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze

w porozumieniu z Ministrem Pracy, Plac i Spraw Socjalnych ustalali w podległych

i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy te, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac

w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 wyżej powołanego rozporządzenia).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia, zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego nie należą do „przepisów dotychczasowych”, bowiem nie normują materii wskazanej w art. 32 ust. 4 powołanej ustawy, czyli nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Stanowisko Sądu Najwyższego znalazło również potwierdzenie

w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet

i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§3 rozporządzenia). Pracownik, który wykonywał prace

w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1)osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§4 powołanego wyżej rozporządzenia).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczony wykazał wymagany okres zatrudnienia. Spornym zaś jest, czy S. S. przepracował na ten dzień 15 lat w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony w celu wykazania wymaganego okresu pracy w warunkach szczególnych przedłożył świadectwo pracy z (...)

(...) we W. potwierdzające jego pracę od 3 lipca 1978 roku do 26 lipca 1981 roku oraz od 5 października 1982 roku do 31 marca 1985 roku na stanowisku ślusarza remontowego i maszynisty sprężarki na wytwórni mas bitumicznych przy produkcji mas bitumicznych.

Organ rentowy odmówił uwzględnienia powyższego okresu, z uwagi na niezgodność zajmowanego stanowiska z resortowym wykazem stanowisk.

Okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego, przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku - III UZP 5/85 LEX nr 14635, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku - III UZP48/84LEX nr 14630 uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku - III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną. „W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot

i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W konsekwencji, przedmiotem wykładni są wyłącznie przepisy ustawy

i wydane na jej podstawie akty wykonawcze [...]. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "praca w szczególnych warunkach" przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach "A" i "B" do rozporządzenia z 7.II.1983 r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego, w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.” (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 III RN 25/99 T. M. OSP 2002/4/48 t. 2).

Zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Zdaniem Sądu ubezpieczony wykazał, iż pracował w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza

z zeznań świadków wynika, iż w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) we W., a następnie w Przedsiębiorstwie (...)

(...) S.A. jako ślusarz remontowy oraz maszynista sprężarki na wytwórni mas bitumicznych zajmował się obsługą kotłów wysokoprężnych służących do podgrzewania zbiorników ciekłym asfaltem znajdującym się na otoczarce. Taki asfalt, aby utrzymać swoją płynną konsystencję musiał być stale podgrzewany (do temperatury 100 stopni). Z tego też względu zbiorniki połączone były rurociągiem parowym z kotłownią, w której znajdowały się kotły wysokoprężne opalane węglem. Do obowiązków ubezpieczonego należała obsługa tych kotłów. Taki asfalt następnie podawany był rurociągiem albo cysterną na otaczarkę, gdzie wymagał dalszego podgrzania do temperatury 170 stopni. Powyższe wykonywane było przy użyciu sprężarki, którą ubezpieczony także obsługiwał. Ponadto zajmował się on również załadunkiem asfaltu do cystern jak i jego rozładunkiem. Załadunek polegał na podłączeniu pompy do cysterny, która ze zbiorników pompowała ciekły asfalt. Z kolei przy rozładunku trzeba było podpiąć rynnę pod cysternę, z której pompy wypompywały asfalt do zbiornika. Powyższe wymagało stałej kontroli poziomu asfaltu w zbiornikach przez ubezpieczonego. Fakt wykonywania powyższych prac stanowczo potwierdzili powołani w sprawie świadkowie. I tak A. F. (2) – ówczesny kierownik baz asfaltowych zeznał, iż ubezpieczony pracował wyłącznie na bazie asfaltowej przy obsłudze kotłów wysokoprężnych służących do podgrzewania asfaltu jak również zajmował się załadunkiem i rozładunkiem asfaltu. Ponadto wykonywał prace w otaczarni przy podgrzewaniu asfaltu służącego do produkcji mas bitumicznych, co wiązało się z obsługą sprężarki. Również Z. N. ówczesny operator otaczarki potwierdził, iż ubezpieczony zajmował się dostarczaniem asfaltu do maszyny produkującej masę bitumiczną, co polegało na obsłudze sprężarki podgrzewającej tą masę. Ponadto wykonywał on prace związane z załadunkiem i rozładunkiem cystern oraz obsługą kotłów wysokoprężnych utrzymujących odpowiednią temperaturę asfaltu w zbiornikach. Świadczenie potwierdzili, iż czynności te odwołujący wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Prace te kwalifikować należy zatem do prac w warunkach szczególnych zgodnie z wykazem A, dział IX, poz. 5 rozporządzenia, tj. do prac

bitumiarzy i prac przy produkcji asfaltobetonu. Ponadto prace te spełniają kryteria zatrudnienia w szczególnych warunkach jako prace nie zautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego oraz prace związane z przetwórstwem, magazynowaniem, przepompowywaniem, przeładunkiem, transportem oraz dystrybucją ropy naftowej

i jej produktów (asfalt jest produktem ropopochodnym), tj. prace wymienione w wykazie A, dział XIV, poz. 1 oraz w wykazie A, dział IV, poz. 19 rozporządzenia.

Brak jest natomiast podstaw do zaliczenia do warunków szczególnych okresu zatrudnienia odwołującego w Przedsiębiorstwie (...) S.A. Zakładzie (...) w Ł. (wcześniej (...)) w okresie od 16 września 1971 roku do 30 czerwca 1974 roku, albowiem jak wynika z załączonego świadectwa pracy, pracę tam wykonywał jako uczeń praktycznej nauki zawodu. Sądowi z urzędu wiadomym jest, iż praca w charakterze pracownika młodocianego nie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albowiem takie osoby w tym czasie uczęszczały jeszcze na zajęcia szkolne, co wyklucza przyjęcie, iż wykonywały pracę w sposób stały. Ponadto w tym czasie dopiero przyuczały się do pracy, a więc niewątpliwie poznawały zakres czynności na różnych stanowiskach, w tym także tych, na których praca nie była wykonywana w szczególnych warunkach.

Uwzględnienie jednak okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)

(...) S.A. do już zaliczonych przez organ okresów da ubezpieczonemu wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach. Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż odwołanie S. S. zasługuje na uwzględnienie i dlatego na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.